

MEMORIAL DE LA REPÚBLICA

El ple municipal de 20 de juliol de 2016 va aprovar, per unanimitat, una moció per a la retirada dels símbols franquistes dels edificis de Premià de Mar i la ubicació d'un memorial democràtic i antifeixista al nostre municipi.

L'Ajuntament, compromès amb la recuperació de la memòria històrica relacionada sobretot amb la Guerra Civil i la postguerra, va impulsar accions a favor de la commemoració del 80è aniversari de la Guerra Civil a Premià de Mar com, per exemple, un acte de promoció del Programa d'Identificació Genètica de la Generalitat de Catalunya, la instal·lació d'un monòlit als búnquers de la platja de la Descàrrega o l'edició del conte infantil *Ostres, una bomba!* per explicar aquest episodi històric als infants.

Quan l'any 2006 es va construir la plaça de la República s'hi va instal·lar, en lloc visible, un petit element commemoratiu de formigó que, tanmateix, més tard va quedar amagat rere la tanca d'un espai d'esbarjo per a gossos. L'any 2018 l'Ajuntament va endegar les obres de reforma de la plaça dins el marc del Pla de Barris. Aprofitant la remodelació d'aquest espai públic, el govern municipal va considerar-lo adient per ubicar-hi un **Memorial de la República** com a resposta a la moció de 2016 i per subsanar la desaparició de l'element preexistent.

Comparativament amb el paisatge urbà d'altres poblacions, el de Premià de Mar és molt auster quant a simbologia als espais públics. L'element proposat com a **Memorial de la República**, doncs, no només troba justificació en el context històric d'antany, sinó que també contribueix a donar rellevància a l'espai públic del barri, de la plaça i de tota la vila.

El monument

La proposta artística té un missatge que es transmet amb simbolismes diversos. No és només un conjunt escultòric amb més o menys intenció o encert estètic,

sinó que desenvolupa també un discurs iconogràfic fonamentat en la voluntat de posar en valor el que va ser la República dels anys 30 del segle passat i ubicat en el seu context històric local i nacional.

Sobre una base triangular es drecen quatre columnes de ferro colat i una olivera centenària. Una de les columnes queda fora del triangle i del seu capitell en surt volant un colom amb una branca d'olivera al bec. El context d'ubicació procura que el memorial tingui bona perspectiva des de lluny i des de diversos angles. La textura ferruginosa proposada està en consonància amb els elements voluminosos de l'exterior del Museu Romà. Per tant, la imatge conjunta del paisatge urbà manté una coherència estètica que relliga tots dos àmbits. De nit, tot el conjunt és il·luminat, de manera que com a tal té diverses projeccions en funció de la llum solar o de l'hora del dia.

El projecte ha estat ideat per l'historiador Toni Civit, treballador municipal, i materialitzat per Jordi Gomis, professor d'art i artesà del tractament del ferro com a material escultòric.

Les columnes

Són de ferro colat. Es disposen en forma de les quatre barres i signifiquen l'aportació d'un petit municipi com el nostre al desenvolupament industrial i el progrés econòmic de Catalunya, que arrenca al segle XIX i ja no s'aturarà. Les columnes han estat rescatades de l'antiga fàbrica Transmesa, de Premià de Mar, enderrocada el 2016, i volen representar la gent d'una vila treballadora. Les hem restaurat per

recuperar un element d'enderroc i conferir-li valor patrimonial. Per això, hem volgut conservar el seu disseny i posició originals, perquè no deixin de semblar el que són: columnes que sostenien el sostre d'una fàbrica.

D'altra banda, aquestes columnes potser van ser fabricades en un període proper al de la República que commemorem i que ens vincula amb els quatre principis del president Macià expressats en el seu compromís amb el país: *«Així heu de voler Catalunya, com tantes vegades jo l'he promesa al poble: políticament lliure, socialment justa, econòmicament pròspera i espiritualment gloriosa»*.

Una de les columnes queda expressament fora de la base triangular, la qual cosa té sentit a través d'una visió narrativa del monument, com els punts suspensius que insinuen continuïtat en un text. Les columnes disposades així signifiquen que tot ve de lluny en el passat, però que això no s'acaba aquí perquè té vocació i voluntat de futur.

L'olivera

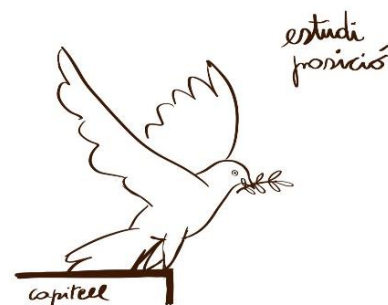
És un arbre mediterrani de gran resistència i longevitat. Aquesta que hem replantat ací té una antiguitat d'uns tres-cents anys. A Catalunya hi ha, tanmateix, oliveres vives que ja hi eren en l'època d'esplendor del jaciment romà de Can Ferrerons, a pocs metres de la plaça de la República. Aquestes característiques ens permeten interpretar l'olivera com el símbol d'una nació mil·lenària.

De l'olivera se n'extreu oli. L'oli, el pa i el vi són els tres productes agrícoles més característics de totes les cultures i religions mediterrànies. L'olivera és, per tant, un emblema de diàleg intercultural que ens agermana amb aquells països i territoris amb qui hem mantingut lligams no solament culturals, sinó també econòmics i comercials durant segles: de Grècia a Andalusia, d'Occitània al Magrib o de Sicília a l'Orient Mitjà.

El colom

Un colom amb una branca d'olivera és el símbol de la pau. La branca que duu al bec és una branca arrencada d'aquesta nostra olivera, la qual cosa vol significar que Catalunya és un gresol de pau, un país que s'obre al món pacíficament. També laboriosament, amb esforç. En català hi ha una expressió que ens serveix per qualificar algú que diu alguna cosa forassenyada: *No toca de peus a terra!* Els coloms, quan volen, no toquen de peus a terra. De vegades, això ens passa als catalans. Però, també és cert que com a poble tenim unes arrels que, com les de l'olivera, estan ben arrapades a la terra fèrtil.

El triangle

És el símbol de la francmaçoneria, que va ser perseguida pels règims totalitaris del segle XX: el comunisme soviètic, el franquisme espanyol, el nazisme alemany, el feixisme italià... La francmaçoneria fa propis els principis republicans de la Revolució Francesa: Llibertat, Igualtat i Fraternitat. De fet, recull l'esperit del racionalisme i l'aboca en la Il·lustració francesa, que determina l'evolució del pensament occidental des del segle XVIII. En el nostre **Memorial de la República** els vèrtexs del triangle representen aquests tres valors fonamentals que van propiciar la democratització de la vida col·lectiva, la República de 1931-1939. Encara avui són conceptes indiscutiblement vigents i universals.

La conformació física del triangle és a partir d'una planxa inclinada que en dibuixa el perímetre. Té 60 cm d'alçada, és inclinada i a

la part frontal duu una inscripció amb lletra perforada de mida gran: «*Interpretant el sentiment i els anhels del poble...*» Francesc Macià, 14 d'abril de 1931. Aquestes paraules són a l'inici del discurs pronunciat pel president en la proclamació de la República catalana. La vigència d'aquesta expressió la trobem en la voluntat dels nostres polítics quan assumeixen allò que el poble reclama. Però si bé un principi com aquest és democràticament imbatible, també sabem —tocant, ara sí, de peus a terra— que aquest principi sovint ha estat menystingut per moltes 'democràcies consolidades', amb la qual cosa la Història sovint acaba essent poca cosa més que «*un grapat de despropòsits que s'haurien pogut evitar*», tal com deia l'europeista alemany Konrad Adenauer.

En definitiva, com altres poblacions catalanes, la nostra gaudeix d'un **Memorial de la República** que ens permet recordar i mantenir viu el record d'allò que un dia vam ser i pel que van lluitar, ara fa vuitanta anys, les generacions que ens van precedir.